

Burhan, Radovan

Světská pokušení Pána z Heideggeru, aneb, Kdo byl Hitlerův otec?

Studia philosophica. 2011, vol. 58, iss. 1, pp. [113]-138

ISSN 1803-7445 (print); ISSN 2336-453X (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/115466>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

RADOVAN BURHAN

SVĚTSKÁ POKUŠENÍ PÁNA Z HEIDEGGERU ANEB KDO BYL HITLERŮV OTEC?

Divákům našeho kočovného filosofického divadla se pravidelně snažíme stručně přiblížit hlavní filosofické myšlenky, jichž se aktuální hra týká. V případě takového myslitele, jakým byl Martin Heidegger, se jedná o zvlášť složitý úkol. Dílo autora, jenž je mnohými označován za jednoho z největších filosofů 20. století, se zestručňuje velice těžko. Přesto se to povedlo Ivanu Blechovi ve *Filosofickém slovníku*, proto případné zájemce odkazujeme na toto dílo. Všechny ty *Dasein*, *Sorge*, *besorgen*, *světliny bytí* a další termíny (které jsou jedněm úplně lhostejné, druhým nahánějí strach, třetí naplňují odporem, neboť Heideggerovy myšlenky rozhodně odmítají uznat – a tu malou zbývající skupinku zvedají radostí ze židle) jsou tam zhuštěny takovým způsobem, že jakýkoli pokus o jejich další zestručnění musí nutně selhat, takže by nezbývalo nic jiného, než inkriminované pasáže doslova opsat.

To však neznamená, že bychom neměli o Heideggerovi co říci. V jeho životě určitě neexistovala jen filosofie, jak ostatně zjistíte z naší hry. Heidegger byl údajně velice zdatný turista (tuto vlastnost se nám snad povedlo zachytit alespoň v rovině jeho nerozhodné mysli) a o něco méně zdatný nacist. Míra jeho spolupráce s fašistickým režimem byla a dodnes je předmětem mnoha diskusí. Faktem je, že Heidegger vstoupil roku 1933 do NSDAP, ve které setrval až do roku 1945. Poté se musel zodpovídat před očistnou komisí, která dlouho zkoumala, zda byl přesvědčeným nacistou. Vše skončilo až v roce 1949 (mezitím se Heidegger několikrát psychicky zhroutil), kdy soud rozhodl, že byl „soutupník“, a nepostihla jej tedy žádná kárná opatření. Martin Heidegger měl však určitě radši život a radosti, které přináší, než zákazy, jež by ho omezovaly v plném užívání života. Jak jinak si vysvětlit, že přes své názory měl poměr dokonce se dvěma svými studentkami židovského původu (samozřejmě, s každou v jiném období), Hannah Arendtovou a Elisabeth Blochmannovou?

Vztah s Arendtovou byl pro Heideggera opravdu velice důležitý, neboť s ní udržoval ještě dlouhou dobu korespondenci. Že ona sama částečně na Heideggera ve svém díle navazuje, nás snad ani nemůže překvapit (něco více samozřejmě opět ve *Filosofickém slovníku*, tentokráte z pera Břetislava Horyny).

A Heideggerova manželka Elfriede, za svobodna Petri? Tu by on sám někdy nejspíš nejradši proklel. Byla to dáma, které se pro její rasistické a antisemitské postoje báli sousedé až do samého konce války. Ale jelikož zřejmě neexistují důkazy, že o tom prokletí Martin skutečně přemýšlel, rozhodli jsme se to udělat za něj.

Premiéra 9. 5. 2006, Divadlo v 7 a půl (Kabinet múz, Brno).

Postavy: Martin Heidegger
 Hannah Arendtová
 Heideggerova manželka
 Děkan
 Udo (1. student)
 Horst (2. student)
 Schwarz (3. student)
 Pepi (4. student)
 Profesor
 Židovský prodavač
 Kuchařka v menze
 Mefisto – SS-Man

1. scéna

Profesorská kancelář, je v ní student na konzultaci.

PROFESOR: Takže, jak jsem řekl, ta vaše práce o Heideggerovi je rozhodně velice zajímavá. (*k sobě*) Ano, ano, velice, velice zajímavá a podnětná.

UDO: Děkuji, pane profesore. Takže bych to mohl už předložit k obhajobě?

PROFESOR: No, samozřejmě k tomu mám ještě několik málo poznámek, ale nevím, jestli mám ještě čas to dnes s vámi probrat. – Vy jste ho opravdu celého přečetl?

UDO: Ne, bohužel úplně celého ne. Vlastně jenom některé části – výtahy, v překladu.

PROFESOR: (*úlevně*) Uf, no to jsem si oddechl. Víte jednou za čas se najde

někdo, kdo to doopravdy četl, to se pak velice špatně spolupracuje. No, ale jak vidím, tady problém mít nebudeme. Každopádně bych si to ale rád ještě jednou prošel, a až tak za dva dny, nebo raději řekněme za týden, přijdete, můžeme to uzavřít. Je to přece jenom diplomová práce, takže bychom to neměli jenom tak spláchnout, že?

UDO: Takže se mám tedy za vámi zastavit příští týden.

PROFESOR: Přesně tak. Za čtrnáct dnů ve stejnou dobu to bude ideální.

UDO: Ale –

PROFESOR: *(začne studenta vyprovázet)* Takže jak jsem řekl. Stavte se za tři týdny, to už budu mít dokonale nastudovaného i toho Heideggera. Tedy myslím tím, že si ho osvěžím. Nashledanou. *(vytáhne z knihovny knihu)* Tohle přece nemůže za tři týdny nikdo přečíst. *(listuje diplomkou)* Proboha, to už je tolik?

Profesor odchází zároveň se scénou. Kancelář je změněna v Kiosk. Prší.

PRODAVAČ: Dobrý večer. Jak se dneska vede, pane? Počasí se nám moc nevyvedlo.

HEIDEGGER: Nesnáším podzim. Zvláště tady ve Švýcarsku je to hnusné období.

PRODAVAČ: Chtělo by to někam za teplem. V takovém Egyptě musí být nádherně pořád.

HEIDEGGER: Třeba na Sinaji? – Ne, myslím, že v Egyptě je na mě až příliš vedro.

PRODAVAČ: Máte na mysli válku, nebo podnebí, pane?

HEIDEGGER: Podnebí, samozřejmě. Válka co nevidět skončí.

PRODAVAČ: Myslíte, pane? V novinách píšou něco jiného. Podle nich napadnutí Ruska celou situaci jenom zhoršilo a jestli se do toho zapojí i Amerika...

HEIDEGGER: Amerika ať se stará o sebe, tohle se týká výhradně Evropy a části Asie – tedy větší části Asie – a severní Afriky, samozřejmě s kouskem střední. Každopádně Amerika nemá s touhle válkou nic společného, tedy ta severní.

PRODAVAČ: Jistě, teď už se mi to také tak jeví. Čím vám tedy mohu posloužit?

HEIDEGGER: Došla mi káva. Prosil bych nějakou brazilskou.

PRODAVAČ: Nám bohužel také došla.

HEIDEGGER: A kdy dostanete novou?

PRODAVAČ: Dodávky jsou teď dost nepravidelné. Atlantik není právě nejbezpečnější místo.

HEIDEGGER: Dobrá, obejdu se bez kávy. Máte nějaké francouzské víno?

PRODAVAČ: Je válka, pane, francouzští vinaři mají jiné starosti.

HEIDEGGER: Tak nějakou ruskou vodku.

PRODAVAČ: Válka.

HEIDEGGER: Co sem pořád pletete tu válku, Švýcarsko je přece neutrální.

PRODAVAČ: To máte pravdu. Mám na skladě výtečnou čokoládu, sýry a nějaké nové modely hodinek. A o dvě ulice dál v bance, co v ní dělá vedoucího pobočky můj bratr, vám zřídí konto s velice výhodným úročením. Je skvělé vědět, že se válka Švýcarska nijak nedotkla.

HEIDEGGER: Ano, to je skvělé, ale na nic z toho nemám náladu. Nemáte něco z nějaké jiné neutrální země?

PRODAVAČ: Byly by tu nějaké ryby ze Švédska.

HEIDEGGER: Na ryby také nemám chuť. Zkuste proboha něco jiného než Š–. Co třeba Kanada?

PRODAVAČ: Myslím, že v novinách byla zmínka o hokeji, pane.

Ticho.

HEIDEGGER: Odsypte mi nějaký čaj. Tak dvacet, třicet deka.

PRODAVAČ: Indický ani anglický není, pane...

HEIDEGGER: Já vím, válka. Nasypte mi cokoliv.

PRODAVAČ: *(sype čaj)* Takže to bude –

HEIDEGGER: Počkejte, vy to šidíte. Říkal jsem třicet.

PRODAVAČ: Říkal jste –

HEIDEGGER: Já si moc dobře pamatuju, co jsem říkal.

PRODAVAČ: (*dosype*) Bude to pětatřicet ruppů, pane. (*výměna peněz*) A tady je zpátky do franku, pane.

HEIDEGGER: Tak moment, deset ruppů chybí.

PRODAVAČ: Ach, omlouvám se, nevšiml jsem si. Tady jsou. Přeji dobrý večer.

Heidegger odchází se zlým pohledem, přichází domů.

MANŽELKA: No, že konečně jdeš. Přinesl jsi tu kávu?

HEIDEGGER: Copak nevíš, že je válka? Lodě se sem přes Atlantik nedostanou. Už aby to skončilo. Je to strašné, co se děje, a zdá se, jako by se to nelepšilo, spíš naopak. A jestli se do toho ještě zaplete Amerika...

MANŽELKA: Nespekuluj, prosím. Pustím rádio, jdeš taky poslouchat?

HEIDEGGER: Jdu, hned.

Manželka ladí rádio. V rádiu začne nějaký Hitlerův projev.

HEIDEGGER: Nalad' tam Paříž, ne Berlín!

MANŽELKA: A proč? Události jsou neměnné, je jedno, jestli uslyšíš, co se stalo, z jedné nebo druhé stanice.

HEIDEGGER: Není, každá ti to řekne jinak.

MANŽELKA: Paříž hlásí zaujatě.

Heidegger zesílí rádio.

RÁDIO: Naše vítězství je na dosah. Ruské jednotky se zbytečně snaží bránit naší neporazitelné německé armádě. Evropa bude konečně svobodná, nebude dál nedorozumění mezi lidmi, neboť všichni budeme budovat jednotnou budoucnost. Všude po Evropě i celém světě víc a víc lidí začíná chápat, za co Německo riskuje, a brzy nebude Německo v tomto posledním a spravedlivém boji samo.

HEIDEGGER: (*zavře rádio*) Nemůžu to poslouchat dál. Měli bychom děkovat bohu, že se sami máme docela dobře, zatímco jinde umírají nevinní. Často se bojím, aby nás za to nestihl ještě krutější trest. Proslýchá se, co dělá Židům. Jestli je to pravda, tak je to strašnější, než cokoli jsem si dokázal představit.

MANŽELKA: Nikdo nechápete, že Hitler dělá jen to, co musí, aby napravil

tenhle svět. Sám to nechce, ale až příliš dlouho se tu nechával bujet plevl, a o to víc se ho musí vytrhat. Je všude kolem nás.

HEIDEGGER: Už začínám mít dost těchhle tvých názorů. A taky celé té převrátky, ke které mě nutíš. Po celé fakultě se o mně určitě vykládá, že jsem rasista a fašista. Jak podle tebe pak vypadám před studenty a kolegy? A nejen před nimi, ale před celým městem. Zrovna před chvílí jsem seřval toho chudáka, co má dole obchod, za něco, za co určitě nemohl.

MANŽELKA: Toho židáka? Vůbec mu to neuškodí. Už abys tady skončil a mohli jsme se vrátit do Německa. Jsem nervózní, že se tam teď píše historie, události se valí o překot, a my tady sedíme a s ničím nepomůžeme.

HEIDEGGER: Přestaň s tím. Kdybych nebyl takový posera, už dávno bych s celou tou komedií sekl.

MANŽELKA: Ještě mi jednou poděkuješ, až Německo tuhle válku vyhraje a o tobě se bude vědět, že jsi stál na správné straně. Sám jsi to slyšel. Čím dál víc lidí začíná chápat. I vy pochybovači jednou otevřete oči.

2. scéna

Menza. Ve frontě jsou tři studenti, jeden je obsloužen, další se dostává na řadu.

UDO: *(kuchařka mu podá talíř)* Paní, nemohl bych dostat víc, z tohohle se přece nemůžu najíst.

KUCHAŘKA: *(začne rvát)* A vy si myslíte, že jako co! Platíte tady za to pár kaček a ještě si myslíte, že budete dostávat porce jako někde v Ritzu nebo co. Se běžte najíst někam jinam, když se vám to nelíbí. Ale to nemůžete, protože si to schováváte na chlast. Bych vám přála, abyste si šel na den stoupnou sem místo mě. *(během jejího řevu student kroučí hlavou a odchází, další dostane svou porci a odchází si přisednout k prvnímu, oba začnou jíst)*

HORST: Ty vole, tak to sem ještě nezažil.

UDO: Tady to vždycky bylo celkem strašný, ale tohle je fakt nářez. Nejhorší na tom je, že už jsem dva měsíce nikde nebyl.

HORST: A nemůžeš se ani utěšovat, že jednou budeš pan někdo a pak se to otočí. Takovou krávu nikde na ústavu nepotkáš, abys jí to mohl vrátit, ta ani neví, co to takovej ústav vlastně je.

- UDO: Stejně bych jí to ani vrátit nemohl. Ta klidně seřve i nějakýho docenta nebo profesora, je jí to jedno.
- HORST: Jo, protože ví, že jí můžou být ukradení. To bys musel být na medině a potkat ji za pár let v ordinaci, pak bys měl konečně navrch ty. Necháš ji prohnat rentgenem, CÉTěčkem, magnetickou rezonancí, a ono už se na ní nakonec něco najde, aby si musela pár dní poležet.
- UDO: No jo, jenomže na medině nejsou, takže to bude zase autostop.
- HORST: Autostop?
- UDO: No, když jezdíš stopem, tak tě vezme někdo, kdo už nestopuje. A až ty budeš mít auto, tak zase budeš brát jiný lidi, abys to jako vrátil. A v životě je to stejný. Jednou na oplátku seřvu někoho já, i když si to zas až tak nezaslouží. A za všechno může tahle kráva.
- HORST: *(zasměje se)* Jo, to máš pravdu. Hele, jaks to myslel s tím, že už jsi dva měsíce nikde nebyl.
- UDO: No, protože pořád ležím v té pitomé diplomce.
- HORST: No jo, vlastně, vždyť tys byl předevčírem na konzultaci. Co ti vlastně Baloňák řekl?
- UDO: Ty vole, on to snad ani nečetl. Řekl, že se mám zastavit za tři týdny. Jestli mi řekne, že tam mám předělávat nějaký větší oddíl, tak můžu na státnice v červnu rovnou zapomenout, měl bych na odevzdání už jenom týden.
- HORST: Tak to hod' teď za hlavu a někam večer zajdem.
- UDO: Tak jo, to můžem. Hele, jdeš teď na přednášku?
- HORST: *(podívá se na hodinky)* Jo, asi jo. *(oba přejdou do druhé části jeviště, která se osvětlí, jsou tam lavice a katedra, menza se zatemní, v lavicích sedí kompars, přijde Heidegger)*
- HEIDEGGER: Takže, jestli se dobře pamatují, minule jsme skončili u bytí ve světě a nucenosti obstarávat si jednotlivá jsoucna.
- KOMPARS: Já bych měl jednu otázku. Nevím, jak mám chápat tu část o nemožnosti ulpívání na jednotlivých věcech a propadání jim.
- HEIDEGGER: Ano, to je opravdu velký problém, zkusím vám uvést nějaký příklad. To, co vám tady přednáším, totiž není jenom něja-

ká konstrukce na míle vzdálená realitě. Právě v dnešní době, víc než kdy jindy, se ukazuje její pravdivost. Naše svázanost s materiálními věcmi, které vlastně nepotřebujeme, důležitost, kterou přisuzujeme vědě a technice s jejich vynálezy, to všechno jsou symboly naší vsazenosti do světa. *(Je čím dál víc zaujatý monologem)* Naše snaha vymanit se z tohoto stavu je ale soustavně ničena lidmi, kteří svůj život postavili výlučně na vlastním prospěchu. Lidmi, kteří se nám snaží vládnout skrze naše peníze, kteří nám chtějí ukrást naši víru. Ale konečně nám po staletích svítla naděje a vy všichni stojíte před největší volbou svých životů. Apeluji na vás, zvolte správně. Vám Švýcarům byl naznačen příchod této volby již dávno a už dál čekat nemůžete. Jenom jeden z jazyků, kterým se ve vaší zemi mluví, představuje správnou volbu. Zvolte pravdu a novou, svobodnou Evropu, která si bude konečně vládnout sama. Neutralita není volba.

Po přednášce všichni odcházejí, zůstává jenom Heidegger a jedna dívka.

HANNAH: Pane profesore, měl byste, prosím, chvilku?

HEIDEGGER: *(mile)* Já mám dnes trochu naspěch, ale můžeme to probrat po cestě. *(přejdou do druhé části jeviště a sednou si na lavičku)* Tak povídejte, co vás trápí? Vy jste Hannah, že?

HANNAH: Jak to víte, pane profesore? Na přednáškách přece neděláte docházku, navíc nejsou povinné.

HEIDEGGER: Vidíte, jak může zdání klamat. *(Hannah se zatváří provinile)* Ale ne, nemáte se za co stydět. Téměř všichni studenti si o většině svých profesorů myslí to stejné. Máte nás tak trochu za blázný. Býval jsem úplně stejný.

HANNAH: Ale jak jste se dozvěděl, jak se jmenuji?

HEIDEGGER: Dívka jako student filosofie není dnes zrovna obvyklá věc. Taková podívaná bývá mnohdy jediným rozptýlením pro oči stárnoucích profesorů uprostřed kolotoče velice nudných přednášek. Chci tím ale říct, že jsem si všiml, jak pozorně sledujete můj výklad, a potom už stačilo zeptat se jen mých kolegů z katedry...

HANNAH: Nemyslím, že by vaše přednášky byly nudné.

HEIDEGGER: Ale jsou, má drahá, velice nudné. K smrti nudné. Věřte mi, že není nic nudnějšího, než vysvětlovat filosofii. A všichni ti

studenti chtějí, abyste jim vysvětlila během několika seminářů něco, nad čím jste strávila nejlepší léta svého života.

HANNAH: Tak v čem je hlavní problém, když ne ve studentech?

HEIDEGGER: Přemýšlejte. Tak bystrá dívka, jako jste vy, na to musí přijít okamžitě.

HANNAH: *(nevěřicně)* Ve filosofii?

HEIDEGGER: Výborně, vidíte, že jste na to přišla. Filosofie je ten kámen úrazu. Filosofie je strašná nuda. Nechápu, jak o ní může někdo prohlásit, že je vzrušující.

HANNAH: Teď už ale vůbec nechápu, nejen proč jste začal filosofii učit, ale proč jste se jí vůbec začal věnovat.

HEIDEGGER: Tak nad tím také někdy uvažuji, ale odpověď jsem zatím nenašel. Nejspíš z toho mála, co jsem kdysi o filosofii slyšel, jsem usoudil, že v ní někde udělali velkou chybu, a chtěl jsem ji opravit.

HANNAH: Je příjemné poznat vás mimo učebnu. Jste úplně jiný, než bych řekla.

HEIDEGGER: Také jsem rád, že jsem měl příležitost si s vámi takhle popovídat. Pokud se ale nepletu, zdálo se mi, že vás něco trápí.

HANNAH: Vidíte, také jsem málem zapomněla. Pane profesore, chtěla jsem se vás zeptat, jak moc vážně jste myslel svou dnešní přednášku. Ještě jsem neslyšela nikoho, kdo by o fašismu a dnešní době mluvil z takového pohledu, a mám dojem, že mi to trochu nabourává pohled na svět.

HEIDEGGER: *(mile)* To se nám stává každý den, jen si to pokaždé neuvědomíme.

HANNAH: Pane profesore, proslýchá se spousta věcí o tom, co Hitler dělá se Židy. Nechce se mi věřit, že tak moudrý člověk, jako jste vy, by to schvaloval.

HEIDEGGER: Nesmíte věřit všemu, co se říká, lidé mají ve zvyku věci zveličovat. Věřím ale, že Hitler nemá Židy rád, a naprosto s ním souhlasím.

HANNAH: Proč ale?

HEIDEGGER: Oni sem nepatří. Ať se vrátí do Izraele, kde kdysi žili. Tady

v Evropě nemají co pohledávat. Hitler chce říct o historii pravdu. Pravdu o tom, že oni zavraždili našeho spasitele. Pochopíte to, konečně bude křesťanství tím, čím má být. Nebude pošpiněno Starým zákonem s jeho mýty. Staří Egypťané dobře věděli, co dělají, když vyhnali Židy ze svého území. Věděli, jak jim od nich hrozí nebezpečí, od jejich hamižnosti, od toho, jak jsou schopni zanést cizí víru špinou té své. Už téměř dva tisíce let žijeme jenom s dojmem toho, že jsme svobodní, ale opravdu svobodní budeme, až své životy a svou víru oprostíme od těch jejich. Už to chápete?

HANNAH: *(chladně, odměřeně)* Myslím, že chápu, pane profesore.

3. scéna

Heidegger přichází domů.

MANŽELKA: Kde se celou dobu touláš? Pojď dovnitř, stalo se něco úžasného.

HEIDEGGER: *(vymlouvá se)* Trochu jsem se prošel, je tam krásně.

MANŽELKA: Zbláznil ses? V té zimě? No, ale to je teď jedno. Podívej se, co píšou noviny.

HEIDEGGER: *(vezme si od manželky noviny)* Knihou desetiletí vyhlášen Mein Kampf. Heideggerovo Sein und Zeit až na osmém místě. Podle kritiků je to hrozná nuda. *(naštvaně)* Cože?! Taková nehoráznost! Nuda!

MANŽELKA: Ne, ty blázne. Pod tím.

HEIDEGGER: Aha. Včera, 7. prosince 1941 zaútočily japonské jednotky na americký přístav Pearl Harbor. Americkou reakcí je okamžité vyhlášení války Japonsku. *(odloží noviny, zděšeně)* Tak přece. To je konec.

MANŽELKA: Jaký konec? Co to plácáš? To je právě začátek. To, na co jsme celou dobu čekali. To je konec Ameriky. Pojď, teď je ten nejlepší čas, aby ses jednoznačně projevil.

HEIDEGGER: Nezačíněj s tím zase. Nevidíš, že tak ubližujeme sobě i lidem kolem sebe? Ten tvůj obdiv k Hitlerovi se nám ještě vymstí, věř mi.

MANŽELKA: Dobře tedy, co bys dělal ty?

- HEIDEGGER: Nic, to je to nejlepší. Staral se o sebe a do politiky se nepletl.
- MANŽELKA: Ale minule jsi vykřikoval, že máš dost celé téhle přetvářky a že řekneš, co si o tom myslíš. Tak proč nejdeš ven a neprohlásíš veřejně, že Hitler je vrah?
- HEIDEGGER: *(vytáčí se)* Ale to není tak jednoduché, vždyť ani nemám žádné důkazy.
- MANŽELKA: Takže takhle je to tedy. Nejde o to, že bys byl tak zásadový, ale ty máš prostě jenom strach. Bojíš se o sebe a o svoje místo na univerzitě.
- HEIDEGGER: A nemám snad? Jenom blázen by v dnešní době prohlásil veřejně něco takového. Podívej se, jak dopadly školy v Čechách? Nikdo z nás neví, jak to skončí, a já neberu přece ohledy jen na sebe, ale na všechny lidi, kterých se to může dotknout, a to znamená i tebe.
- MANŽELKA: Máš pravdu, nikdo neví, jak to skončí. Ale když nebudeš dělat nic, tak po válce tě obviní z kolaborace, ať už vyhraje, která strana chce. Stačí jim říct, že svou nečinností jsi napomáhal druhé straně. Ale když se dnes nebudeš bát riskovat, tak máš šanci si zvolit do budoucna tu správnou stranu, a až tohle všechno skončí, tak žádný cíl pro tebe nebude nemožný.
- HEIDEGGER: *(začíná o tom uvažovat)* A to by třeba znamenalo, že bych se znovu mohl stát rektorem?
- MANŽELKA: Nejen to. Mohl bys třeba vést celou akademii. Nebo bys mohl být ministrem školství nebo bůh–ví–co–ještě–já–vím.
- HEIDEGGER: No dobře, ale neměli bychom ještě chvíli počkat, až si budeme jisti, jaké jsou vlastně šance?
- MANŽELKA: Ne, teď je ta pravá chvíle.
- HEIDEGGER: A co chceš dělat?
- MANŽELKA: Napíšeš sloupek pro Berliner Zeitung. *(podá mu tužku a papír)* Američané mají ve zvyku o svých významných událostech říkat, že se zapíší do paměti. Poprvé mají pravdu. Na 7. prosinec jistě jen tak nezapomenou. A my budeme vzpomínat s nimi na den, kdy budou litovat, že vždy strkali svůj nos do něčeho, co neměli, a nakonec za to byli spravedlivě potrestáni. Ano, ačkoli se nám to teď ještě tak nemusí jevit, je to důležitý den

i pro Evropu a vůbec celý svět. Poslední soud, o kterém se hovoří v Bibli, se přiblížil, a je nad Slunce jasnější, kdo bude vítěz a kdo poražený. Již brzo svět uvidí, který národ si Bůh vybral, aby ho přivedl k úsvitu nového období. Období lásky a jediné víry. Ať si hlasy z druhé strany Atlantiku říkají, co chtějí, ať si nás klidně i obviňují ze zaprodání se Ďáblu. Já jim odpovídám, že tohoto takzvaného Ďábla budu s klidným svědomím následovat, a bude-li to chtít, sepíši s ním i faustovskou smlouvu. To tvrdím já, Martin Heidegger.

HEIDEGGER: *(poslušně píše, potichu si po své manželce opakuje)* To tvrdím já, Martin Heidegger. Au! Sakra, teď jsem se bodl do prstu. *(strčí si prst do úst)* No, teď jsem to celé ušpinil. *(snaží se papír očistit)*

MANŽELKA: Prosím tě, ty naděláš kvůli trošce krve. Ukaž mi ten papír. Dám ho do obálky a odnesu na poštu. *(odchází ze scény)*

HEIDEGGER: Tak ministr školství. To bych mohl spoustu věcí. A můj zástupce by mohla být třeba Hannah... Musím jí to utíkat říct, určitě z toho bude mít radost.

4. scéna

Hannah je stále na lavičce v parku, pláče.

HEIDEGGER: *(přiběhne do parku)* Tady jste. Doufal jsem, že vás tu ještě najdu. Musím vám říct úžasnou novinu. *(ticho)* Ale, copak je to s vámi? Vy pláčete? Snad se něco nestalo?

HANNAH: Kdepak, pane profesore, nepláču. Jenom jsem byla zamyšlená. Co je ta velká novina, kvůli které jste přišel?

HEIDEGGER: Víte, nechci, abyste se vzrušovala předčasně, není to ještě nic jistého, ale až tohle všechno skončí, mohl bych se stát ministrem školství nebo rektorem na univerzitě a chtěl bych, abyste byla mojí zástupkyní.

HANNAH: *(kouká na něj, jako kdyby se úplně zbláznil)* No to je opravdu úžasná novina, pane profesore! Ale neuniká vám jedna maličkost? Nevadí vám, že jsem Židovka? Hitler asi nebude chtít vidět Židovku v podobném postavení.

HEIDEGGER: *(chvíli je zaražený)* Ale, vždyť vy vlastně ani nejste Židovka. Vsadil bych se, že jste si tu víru nevybrala, že vám to prostě

jen někdy v mládí řekli a vy to od té doby berete jako fakt. Ale víte, co říká Julie Romeovi. Jenom tvé jméno je můj nepřítel. Ty nejsi Montek. Ty jsi prostě ty. Co je to Montek? Ruka nebo noha? Tvá paže, tvář, anebo jiná část, co k tobě patří? Ne? Tak znič to jméno! Co na něm záleží? Tak vidíte, stačí jen, abyste se vzdala své víry, a je to.

HANNAH: Úžasně jednoduché! Vy byste se vzdal svého jména? Třeba kdyby se ukázalo, že na vině nejsou Židé, ale Martinové? Vzal byste si nové a bez problémů byste žil s touhle novou identitou? Neohlédl byste se, kdykoli byste své staré jméno někde zaslechl, a bez problémů reagoval, kdyby vás oslovovali tím novým?

HEIDEGGER: To je sice velice nepravděpodobná situace, ale jistě. Pokud by si to situace žádala...

HANNAH: A změnil byste si ho, i kdybyste věděl, že vy žádnou vinu nenesete? Kdybyste to udělal, vlastně byste se přiznával k něčemu, co jste neudělal.

HEIDEGGER: No, ale uznejte, že v situaci, kdy jde o život, člověk uvažuje trochu jinak. Navíc, kdyby se vědělo, že všichni ti Martinové přede mnou udělali něco špatného... Je to něco jako s komunisty. Víím, že komunisti jsou svině, tak z té strany vystoupím.

HANNAH: A co když vás později někdo pozná a zavolá: „To je on, Heidegger! Teď si říká Adolf, ale ve skutečnosti je to Martin!“

Heidegger neví, co na to říct. Oba mlčí.

HANNAH: Nevadí vám ani to, že i Kristus se narodil jako Žid?

HEIDEGGER: Ale on se právě tím, co dělal, svým životem, vzdal židovství. A to Židy tak štvalo, že Piláta přesvědčili, aby ho nechal popravit.

HANNAH: Tak jako by nechali ostatní Martinové zabít vás?

HEIDEGGER: Nechme už toho vašeho výmyslu! Důležité je, že tak jako Ježíš začal přesvědčovat lidstvo, že křesťanství je ta pravá víra, tak to dnes dělá i Hitler. Pokračuje tak v jeho práci.

HANNAH: Takže jestliže byl Ježíš syn Boží, pak je vlastně Hitler synem Ježíše.

HEIDEGGER: (*radostně*) No vidíte, že už to začínáte chápat! (*zarazí se*) Moment, to je přece blbost! Ježíš nemůže mít syna, to by zname-

nalo, že žil v hříchu, pokud by církev nezjistila, že nějakým zázrakem počal Hitlera, aniž by se hříchu dopustil. Pak by si ovšem musela církev najít další zázrak, aby omluvila, že se Hitler tahá s tou Braunovou. Ne, on je spíš něco jako mučedník nebo slavný rytíř z křížáckých válek.

HANNAH: Ano, tomu se dá věřit už lépe. Rozhodně za sebou zanechává obrovskou spoušť.

HEIDEGGER: Má milá, křesťanství je víra činu. Když se rozhodneme roznést jeho poselství do světa, tak to uděláme. To není jako islám se všema těma řečičkama o džihádu, a přitom skutek utek.

HANNAH: Ach ano, jistě. Další lůza, se kterou si jistě Hitler již brzy v severní Africe poradí. Už se těším, jak se budou pěkně vyjímat chrámové lodě hned vedle pyramid v Gize, pokud ovšem jeho spravedlivou válku přežijí. Přece jen, když se kácí les... No, pane profesore, myslím, že bude nejlepší, když do budoucna omezíme naši komunikaci jen na tu nejnужnější. Nashledanou! *(zvedne se a odejde)*

HEIDEGGER: *(vyskočí z lavičky)* Miláčku, nechod'! Ještě není ráno. Ten pták, který tě zpěvem vyplašil, to nebyl skřivan, to byl slavíček. Každou noc si tu na granátovníku tak prozpěvuje. Byl to slavík, věř mi!

5. scéna

O rok a půl později. Lavička v parku. Na ní sedí na opačných koncích dvě osoby a čtou noviny tak, aby jim nebyly vidět obličeje. Jsou to Heideggerova manželka a děkan fakulty.

MANŽELKA: Kde jste? Už jsem se bála, že nepřijdete.

DĚKAN: Omlouvám se, problémy na fakultě. Dřív to nešlo. Proč jste mě sem tak narychlo volala?

MANŽELKA: Musíme vymyslet něco na ten fakultní večírek.

DĚKAN: Vy jste si to ještě nerozmyslela? Mně to připadá jako šílenost.

MANŽELKA: Nevymlouvejte se teď. Koneckonců, vy jste to všechno začal.

DĚKAN: Cože? Já? Nemám tušení, jak to myslíte.

MANŽELKA: Ale, najednou! A kdo to byl, kdo mi oblboval hlavu řečičkama

o tom úžasným Německu? A kdo mi říkal, že má starost o to, jak se mi povede, když se o mně později bude vědět, že žiju s člověkem, který během té doby, když se daly ty velké věci, stál stranou? A že s tím rozhodně musím něco dělat, protože nedopustí, aby se taková úžasná žena dočkala takového příkoří. Co? Už si nepamatujete?

DĚKAN: Ale, proboha! To jsem přece říkal jen proto, že jsem vás chtěl sbalit.

MANŽELKA: (*překvapeně*) Sbalit! A to jste si nemohl vymyslet něco normálnějšího? Třeba kdybyste mi povídal o kytkách nebo motýlech.

DĚKAN: Ženská, já jsem děkan fakulty. Já znám nazpaměť signatury všech knih v naší knihovně, ale o motýlech vím houby.

MANŽELKA: Tak to jste nám to pěkně zavařil! Každopádně teď už to musíme udělat, ať chceme, nebo nechceme.

DĚKAN: A nepočkáme radši chvíli, třeba se to ještě všechno otočí?

MANŽELKA: Hloupost, bylo by to pro nás čím dál tím horší. Od chvíle, kdy se do téhle války zamotala Amerika, to jde s Německem z kopce. Už mu nezbyvá mnoho. Naše jediné štěstí je, že jste mě přiměl, abych ke všem těm populistickým žvástům nutila Martina a sama se do toho veřejně radši nepletla. Ale i to už začíná být nebezpečné. Když se ho teď zbavíme, budeme mít jistotu. Když Německo prohraje, já s tím nebudu mít nic společného, a kdyby náhodou vyhrálo, můžu vždycky říct, že jsem stála vždy za svým manželem, až do jeho smrti.

DĚKAN: No dobře, v něčem máte pravdu. Ale pořád jste mi neřekla, jak vám můžu být nápomocen.

MANŽELKA: Nápomocen? Pomáhat budu já. Vy budete zabíjet.

DĚKAN: (*s hrůzou v hlase*) Zabíjet?! Tak to rozhodně odmítám. Vždyť já jsem v životě nikomu neublížil, nemám na to žaludek. Myslel jsem, že budete chtít, abych vám ho podržel, až ho budete podřezávat nebo tak něco.

MANŽELKA: (*začne ho svůdně přemlouvat*) Ale vy můj drahoušku! Myslete trochu! Vražda, to je přece mužská práce! Už jen, jak to slovo zní! VRAŽDA! A navíc, až to uděláte, počkáme si jen pár měsíců a až odložím smutek, budeme moci být už jen spolu.

- DĚKAN: *(podléhá jí)* Vy víte, jak na mě, drahá. Ale pozor na mě! Jak nedostojíte svému slibu, budu nucen časem zabít i vás!
- MANŽELKA: *(vzrušeně)* Aa, vy bídáku! Jak bych mohla odolat někomu, kdo si o mě dokáže takhle říct!
- DĚKAN: Tak povídejte, jak to máte vymyšlené!
- MANŽELKA: Je to naprosto jednoduché. Během večírku jim do pití nalejete jed, který vám zajistím.
- DĚKAN: *(vzrušení je pryč)* Jim?! Jedna vražda vám snad nestačí?
- MANŽELKA: Musíme se přece zbavit i té coury, co se s ní tahá, té, té Arendtové. Mohla by se v tom začít šťourat.
- DĚKAN: *(zamyšleně)* Pravda, a navíc nesmíme zapomenout, že je to Židovka. Dobře, tak tedy váš manžel a ta coura, co se s ní tahá, jak jste to výstižně řekla. Plánujete ještě nějaké další spravedlivé vraždy?
- MANŽELKA: Žádné, o kterých bych věděla.
- DĚKAN: Dobrá, takže to bychom měli. A teď když dovolíte, půjdu se tady za roh ke Dvěma krávám srovnat se svou novou identitou. Také mi něco říká, že zpovědnici pro několik příštích – let vynechám.
- MANŽELKA: Vždycky si můžete něco vymyslet. Koneckonců, celou pravdu bude vždy znát jen Bůh.
- DĚKAN: Ano, z toho mám také strach.
- MANŽELKA: *(utěšuje ho)* Ale hlavu vzhůru, drahý! Myslete na to, že to děláte pro nás, a jaká krásná budoucnost nás čeká, až se těch dvou zbavíme.
- DĚKAN: Zkusím to, ale pro jistotu ještě opráším to málo, co znám z psychologie. Snad bychom měli mít v katedrové knihovně něco o autoterapii. Ale už o tom nemluvmě! Radši mi ještě řekněte, za co na ten večírek půjdete.
- MANŽELKA: No, uvažovala jsem o kostýmu Evy Braunové, ale pak jsem slyšela, že to Hitler nemá moc rád, tak jsem ten nápad zavrhla a nic nového mě zatím nenapadlo. To by ale stejně nebylo nic proti tomu, jak by zuřil, kdyby se dozvěděl, za co chce jít můj manžel.

DĚKAN: A za co chce jít?

MANŽELKA: Idiot. Představte si to. Za Othella. V dnešní době, a za Othella. Nikdo neví, co bude zítra, tak se všichni snaží na sebe co nejmiň upozorňovat, a on chce jít za ne... za černocha. Říkám mu: „Martine, neblázni, vezmi si něco méně nápadného.“ Ale on ne. Prý, že Hitler má určitě rád umění.

DĚKAN: Hitler? Ten ví o umění houby.

MANŽELKA: Přesně. Ale jako bývalý malíř toho ví určitě hodně o barvách, a taky ví, které barvy se mu ani trochu nelíbí. Vždyť my mu tou vraždou prokazujeme vlastně přátelskou službu. Víte, co mi ještě řekl? Že když nepůjde za Othella, půjde za Newtona nebo Einsteina. Kdoví, co by mu udělalo gestapo, kdyby se to dozvědělo a přišlo si pro něj. Myslím tedy, až bychom se vrátili do Německa. Říkám vám, smrt je pro něj ještě moc dobrá.

DĚKAN: To určitě dělá kvůli ní. Vůbec bych se nedivil, kdyby i ona přišla za něco podobně ztřeštěného.

MANŽELKA: *(vypřskne smíchy)* Třeba za Marii Skłodowskou. Pojdme už radši pryč, nebo si ještě pokazíme náladu.

Odejdou, scéna zůstane. Přijde na ni několik studentů.

UDO: Tak jak jsme si říkali, příští týden je ten večírek a patří k dobrým tradicím, že na něm studenti vyvedou profesorům nějakou vylomeninu.

HORST: K jakým tradicím? Vloni jsme to udělali poprvé. A osobně si myslím, že vyměnit proděkanovi, kterež je diabetik, jeho sacharin za cukr, nebyla zase až taková legrace.

UDO: No dobře, dobře. Loni se to moc nepovedlo, to uznávám, ale letos to bude fakt bomba. Slibuju vám, že tenhle rok se potrháme smíchy, uvidíš, Horste.

PEPI: Náhodou, mně to přišlo celkem srandovní, hlavně jak zbledl, než upadl do toho kómatu. A jak kolem všichni ti chytráci pobíhali, než je napadlo pichnout mu inzulín.

HORST: Pepi, ty seš morbidní! Taky na to přijít nemuseli a mohlo být po něm.

PEPI: Ale klídek, nic by se nestalo. Včas bychom jim to řekli.

HORST: Jo, a pak by nás vylili z univerzity.

- UDO: Nebojte se, letos to nebude nic tak nebezpečného. O to to ale bude vtipnější.
- PEPI: Tak už nás nenapínej a řekni nám to!
- UDO: Tak od toho tu máme našeho pana Schwarze. Prosim, pane kolego, ujměte se slova.
- SCHWARZ: *(jako by přednášel)* Vážené studentky, vážení studenti! *(vytáhne z kapsy lahvičku čiré tekutiny)* Tohle je přípravek, který jsem potajmu namíchal v lékárně svého strýce podle receptu, který jsem náhodou našel při hledání návodu na něco úplně jiného, co bych zde ne až tak úplně rád rozebíral. Každopádně, popis účinků této směsi se přesně hodí pro účely toho, co zamýšlíme, tedy udělat voly jednou také z profesorů.
- PEPI: Zkrát' to, Schwarzi! Nenapínej nás!
- SCHWARZ: No, zkrátka. Když nalijete někomu pár kapek tohodle do pití, úplně mu to naruší vnímání toho, co se kolem děje. Takovej člověk má dojem, že všechno kolem se odehrává jako ve snu nebo v halucinacích.
- UDO: *(dokončí za něj)* No, a nám už jen stačí pár takových halucinací mu předvést. Pojd'te sem, já vám řeknu, co jsme se Schwarzem vymysleli.

6. scéna

Scéna je nachystána na večírek, tj. stoly s jídlem a pitím. Schwarz je převlečen za číšníka a občas někomu dolije. Heidegger je opravdu za Othella. V jedné části scény je klavír. Na scéně je také řečnický pult.

- UDO: *(šeptá)* Nachystanej, Schwarzi?
- SCHWARZ: Všechno je připravený. Jak bude chvilka, hned mu to tam naleju. Co u tebe? Vyměnil jsi už ten projev?
- UDO: Čekám na správnou chvíli. Až si sednou ke stolu, vyměním ho.
- V jiné části sálu postává Heidegger se svou ženou a moc se nebaví. Ožije, až když uvidí přicházet Hannah převlečenou za Pannu Marii. Kousek dál je stůl se dvěma židlemi.*
- HEIDEGGER: *(předstírá překvapení)* Á, dobrý večer, slečno. Nečekal jsem, že se ukážete.

HANNAH: Dobrý večer, pane profesore. Nakonec se mi povedlo vyšetřit trochu času.

HEIDEGGER: Miláčku, dovol, abych ti představil naši nejnadějnější studentku, slečnu Hannah Arendtovou.

MANŽELKA: Ovšem, slečna Arendtová, Žid-li, ŽIDLI, chci říct. Martine, proč nenabídneš slečně Arendtové židli.

HEIDEGGER: Ale samozřejmě. Omluvte mě na chvíli. (*odchází pro židli*)

MANŽELKA: (*volá za ním*) Vezmi radši dvě, i pro pana děkana. (*příliš vstřícně*) Tak povídejte, slečno, nezlobí vás ten můj profesůrek?

HANNAH: Kdepak, pan profesor je úžasný.

MANŽELKA: (*procedí k divákům*) No to věřím. (*k Hannah*) Doufám, že tu s námi chvíli vydržíte. Ještě se k nám připojí pan děkan, až si odbude svůj projev. Určitě toho máme spoustu k povídání. Když tu chvíli počkáte, zkusím ho najít. (*odchází a potkává se o kousek dál s děkanem*)

DĚKAN: A tak tady jste, už vás nějakou dobu hledám. Tak jste přece jen nakonec přišla za Evu Braunovou?

MANŽELKA: (*začne ho okamžitě tišit*) Šššš, vy blázne, ještě nás někdo uslyší. Samozřejmě, že ne. Nejsem takový blázen jako můj manžel a ta fúrie. Tohle je přece kostým Marlen Dietrichové. Pojd'te, už jste měl být dávno u nás. (*přivede ho k Hannah*) Tak tady ho máme, trochu se nám zatoulal.

DĚKAN: Omluvám se, menší zpoždění. Dobrý večer, slečno.

MANŽELKA: Nic se neděje. Pojd'te, půjdeme si sednout ke stolu. Martin už nese židle.

Všichni se potkají u stolu.

HEIDEGGER: Dobrý večer, pane děkane.

DĚKAN: Dobrý, pane kolego. Už jste se něčeho napil? Já teprve přišel, tak nevím, jak to tu s pitím je.

HEIDEGGER: Někde by tu měl být číšník, myslím tedy někdo ze studentů s pitím. Na číšníky ještě školství nemá dost peněz. (*rozhlíží se*) Tamhle je. (*volá na Schwarze*) Pane kolego! Na okamžik, prosím, s tím tácem.

Přichází Schwarz s tácem, na kterém jsou čtyři skleničky, po cestě do jedné kápně z lahvičky, za ním jde Udo. Schwarz nabídne tác děkanovi, který se mezitím posadil, Udo mu rychle vymění papír, koukající z kapsy saka, za jiný.

DĚKAN: Miluji tyhle večírky. Víte, za mých studentských let jsme vždycky provedli profesorům nějakou vylomeninu. Třeba jednou jsme zaplatili jedné lehké ženě, aby přišla, až bude zábava v nejlepším, a začala se svlékat před stolem profesorů. Nejdřív jsme se báli, že nás za to budou chtít vyhodit, ale pak jsme viděli, jak se postupně všichni začínají smát, představte si, že se smály i dvě starší profesorky, a v ten moment nám bylo jasné, že byli za svých studií úplně stejní. Bohužel, posledních několik let se už ten zvyk neudrží. Zřejmě za to může válka.

HEIDEGGER: Nejspíš to tak bude, lidé nemají náladu na legraci.

MANŽELKA: Ale něco mi říká, že dnes by se to mohlo zlomit, že bychom mohli zažít povedený večírek, na který se bude ještě dlouho vzpomínat, tak jako ten z těch vašich studentských časů. Co myslíte, pane děkane?

DĚKAN: No, přiznám se, že jsem se letos rozhodl sám tomu trochu pomoci. Přichystal jsem si pár, myslím docela povedených, vtípků do svého projevu. Třeba to studenty trochu postrčí.

MANŽELKA: Tak nám ho běžte přednést, ať se trochu pohne zábava, když už jste nás tak nalákal.

DĚKAN: Máte pravdu, proč zdržovat zábavu. *(zvedne se a odejde k řečnickému pultu, kde vytáhne z kapsy projev, během chůze se trochu zapotáčí)* Směl bych poprosit o trochu klidu? No tak, klid prosím. Slibuji, že vás nebudu dlouho zdržovat. *(všichni ztichnou)* Vážené kolegyně a kolegové, milé studentky a studenti! Další školní rok utekl, možná rychleji, než bychom si to přáli, a tak se, myslím, sluší věnovat několik málo slov jeho zhodnocení. Tak tedy. Letos se nám opět nedařilo podle našich představ naplnit naše předsevzetí týkající se počtu čerstvě přijatých a následně promptně vyražených studentů. Fakulta jen těžce hospodář s penězi, které dostává od vlády za přijaté studenty, a situaci neprospívá, když si je tu budeme nechávat bůhvíjak dlouho. Dlužno podotknout, že sami studenti nám svým věčným vysedáváním v knihovnách, včasným odevzdáváním zadaných úkolů, excelentními výkony u zkoušek a podobnými vylomeninami práci rozhodně neulehčují. Je tedy

třeba zvýšené aktivity ze strany sboru fakulty. Už jsem v tomto smyslu také vydal náležitě instrukce. Pro příští školní rok bude od všech vyučujících důsledně vyžadováno, aby při zkouškách kladli mnohem větší důraz na poznámky psané kurzivou pod čarou a také na doporučenou literaturu, o které by měli předem informovat studenty, že ke zvládnutí zkoušky ji rozhodně není nutno studovat. Samozřejmě, že iniciativě se meze nekladou a každý nápad podporující naše úsilí bude hodnocen kladně. Osvědčil se například přístup kolegy Schmidta a jeho neohlášené zápočtové testy psané s týdenním předstihem před samotným zápočtovým týdnem, na které polovina studentů nevědomky přišla zcela nepřipravena a druhá nepřišla vůbec. Já sám nejsem z těch, kdo je zvyklý rozkazy pouze udílet, a proto jsem si i já dál pro příští rok závazek. Rád bych viděl ve své pracovně mnohem více nahotinek výměnou za zápočty a kolokvia. Tak, to by bylo z mé strany všechno a myslím, že bychom mohli přistoupit k zasloužené zábavě. Děkuji vám za pozornost.

Ozve se rozpačitý potlesk, hosté se po sobě nevěřicně dívají. Děkan přejde ke skřínce, ze které si chce vytáhnout něco k pití, když ji však otevře, kouká na něj kromě lahvi hlava studenta a hrozně se usmívá.

SCHWARZ: Ahojky, copak si dáme?

Děkan práskne dvířky od skříňky a přepotácí se k pianu. Když na něj položí ruku, piano se divoce rozehraje. Děkan uskočí a potácí se pryč. Přistoupí k němu další student oblečený pouze v plavkách, se škraboškou na obličejí a cigaretou v ruce, a nabídne mu doutník. Děkan si od něj připálí a doutník mu za chvíli v ústech exploduje. V ten moment k němu přijde paní Heideggerová.

MANŽELKA: Kdepak se nám touláte, pane děkane. Přestaňte ze sebe dělat vola a pojdte udělat, kvůli čemu jsme sem přišli. Tady máte ten jed. *(předá mu lahvičku a zavolá na Schwarze)* Hej, vy, přineste nám sem čtyři skleničky. *(obdrží skleničky)* Tak tady máte i to pití, a snažte se!

Děkan zmateně do dvou skleniček nakape jed, Heideggerová ho odvede za rámě ke stolu, kde sedí Heidegger a Hannah, děkan dá před každého skleničku

MANŽELKA: Zajímavý projev, pane děkane. Já jsem se tedy osobně velice pobavila, i když nevím, jestli všichni až tak úplně pochopili tu vaši nadsázku.

- DĚKAN: Myslíte? Víte, abych se přiznal, některé pasáže si vůbec nepamatuji, že bych kdy psal.
- MANŽELKA: Ale, nechte to plavat! Pojd'te se radši všichni napít! *(během toho přijde na scénu voják v uniformě SS a posadí se opodál, nikdo si ho nevšímá)* Tak tedy na našeho pana děkana a jeho smysl pro humor a samozřejmě také na naše slibné mládí.
- HEIDEGGER: Moc dobré! Já tedy normálně moc nepiji, takže nejsem žádný odborník, ale o tomhle můžu říct, že mi rozhodně chutná. Takové nasládlé.
- MANŽELKA: Co jsi tak překvapený? Přece by nám tu nenalili nějaký patok. Já myslím, že i slečně Arendtové chutná. Jen si dejte, slečno, však nám za chvíli přinesou další.
- HEIDEGGER: *(polohlasně)* A stará čarodějnice zase rozkazuje.
- MANŽELKA: Cos' to řekl?! *(kolem jde číšník s tácem)* Ukažte, dejte mi ještě jednu sklenku.
- HEIDEGGER: Řekl jsem, že slečně Arendtové víra pití zakazuje.
- MANŽELKA: No to tedy ne! Tys řekl něco o čarodějnici, co rozkazuje. A mě by moc zajímalo, jak jsi to myslel.
- HEIDEGGER: Řekl, řekl. No, a co?! Mě už nebaví, jak v jednom kuse s ostatními manipuluješ, a já jsem se rozhodl, že už tě v tom nebudu podporovat.
- MANŽELKA: Najednou. Ale když nebylo jistý, jak celá ta věc s Německem skončí, to sis tak nevyskakoval.
- HEIDEGGER: A dodnes si za to nadávám. Neměl jsem dost odvahy se ti postavit a taky jsem nedokázal prohlédnout, že ti na mně vůbec nezáleží a všechno děláš jen pro svůj prospěch. Ale s tím je už konec, odcházím od tebe. Abys věděla, už víc než rok se tajně scházím s Hannah. *(Hannah prudce vstane a odběhne od stolu)* A to je moje další chyba. Že jsem to neřekl dřív. Myslel jsem si, že bych se měl stydět za svou nevěru. Teď ale vidím, že bych se měl stydět za to, že jsem strávil všechny ty roky s tebou.
- MANŽELKA: A co teď čekáš ode mě? Abych ti požehнала? Tak jo. Ať jste spolu šťastní, dokud vás smrt nerozdělí. A jestli je to jen trochu možný, tak i potom.
- HEIDEGGER: To je přesně ono. Ta tvoje nenávisť musí vždycky zvítězit. Ale

když ti to udělá radost, tak si to užij. Chudák ten, koho ulovíš po mně. *(k děkanovi)* Pane děkane, dejte si na ni pozor. Pomalu, ale jistě vás dotlačí, kam potřebuje... *(mávně rukou)* Ále, vždyť mně už je to úplně jedno, klidně si ji odneste do samotného pekla. *(k manželce)* Copak? Překvapuje tě, že to vím? Nejsi až tak dobrá, jak si myslíš.

MANŽELKA: A ty si snad myslíš, že už dávno nevím, že se taháš tady s tou courou?

HEIDEGGER: I ta poslední coura je lepší než ty.

MANŽELKA: To byla krásná poklona. Vsadím se, že slečna se teď musí červenat štěstím.

HEIDEGGER: Ty dobře víš, jak jsem to myslel.

Děkan to celou dobu sleduje a tváří se, že nechápe, co se kolem děje. Pak vstane, poodejde, a zase se drbe, že mu něco nesedí. Heidegger odchází uchlácholit Hannah.

DĚKAN: Madam Heideggerová, můžete na chvíli? *(madam k němu přistoupí)* Slibte mi prosím, že se nebudete zlobit. Víte, mně se povedlo takové faux pas.

MANŽELKA: Co se vám zase povedlo, vy starej blázne?

DĚKAN: Já ty skleničky poplet.

MANŽELKA: *(zařve)* Cože?!

V ten moment všichni ztuhnou, voják SS se zvedne.

SS-MAN: Tak myslím, že je čas, pane profesore.

HEIDEGGER: Co to má znamenat?

MANŽELKA: Von to poplet.

HEIDEGGER: Kdo co poplet? A co tu dělá ten esesák?

SS-MAN: Ale nedělejte hloupého, pane profesore. Je čas jít. A vy taky, madam.

HEIDEGGER: Kam jít? Vždyť jsme teprve přišli.

SS-MAN: Ach, jo. *(vytáhne z kapsy papír)* Ať si hlasy z druhé strany Atlantiku říkají, co chtějí, ať si nás klidně i obviňují ze zaprodání se Ďáblu. Já jim odpovídám, že tohoto takzvaného Ďábla budu

s klidným svědomím následovat, a bude-li to chtít, sepíši s ním i faustovskou smlouvu. To tvrdím já, Martin Heidegger. (*složí papír zpět do kapsy*) Je čas splnit svou část smlouvy, pane profesore.

HEIDEGGER: Ale to není z mé hlavy! To jsou všechno její výmysly!

SS-MAN: Ale krev patří ruce, která to psala. Je jedno, že to nebyl váš nápad. Dělal jste, co vám vaše žena řekla, i když jste s tím ne-souhlasil. Zmenšuje to snad vaši vinu? Co byste dělal, kdyby události skončily tak, jak si to madam přála? My bychom svou část smlouvy splnili a vy byste se dočkal uznání svého Führera. Odmítl byste třeba post ministra Třetí říše?

HEIDEGGER: Ale stačilo chvíli počkat, a všechno by bylo jinak, sám jste to musel slyšet.

SS-MAN: Je mi líto, ale na to už bylo pozdě. Něco jste udělal, a ta věc nezmizí momentem, kdy řeknete, že to byla chyba. Ublížil jste spoustě lidí, pane profesore, i když nepřímo a nerad. Ale nemusíte se bát, že byste v tom zůstal sám. Jak vidíte, je zde i vaše žena, takže nemusíte mít strach, že bychom se na vás snad dopouštěli nějaké nespravedlnosti.

MANŽELKA: (*zoufale*) Počkejte ještě chvíli, tohle přece nemůže být konec. Třeba zavolají doktora, třeba nás ještě zachrání.

SS-MAN: Už se stalo, doktor se vás právě snaží oživit. Ale vy sama dobře víte, co to bylo za jed, a že nemá žádnou šanci.

MANŽELKA: A co ta svině děkan?! Ten to všechno začal! Proč jenom já?!

SS-MAN: Nemějte strach, madam. Jeho čas také přijde. Ale ten váš už vypršel, měli bychom tedy jít.

7. scéna

Scéna stejná jako v úvodu hry. Před pracovním čeká student, až přijde profesor.

PROFESOR: (*přichází k pracovním*) Dobrý den. My máme na dnešek domluvenou konzultaci?

UDO: Dobrý den. Ano, říkal jste, že mám přijít za tři týdny.

PROFESOR: No, tak pojďte dál a posaďte se. Vy jdete kvůli tomu Beckettovi, že?

UDO: (*zhrozně*) Ne, kvůli Heideggerovi.

- PROFESOR: *(překvapeně)* Heideggerovi? Ááá, už se pamatuji. To je ten pseudofaustovský apokryf. Vy máte kombinaci s filosofií?
- UDO: Ne, já studuju jednooborově.
- PROFESOR: Víte, já to dal číst kolegům z katedry filosofie, aby se mi vyjádřili k jeho životopisným údajům a k jeho filosofii, a někteří z nich se poznávali ve vašich postavách a moc se tomu zrovna nesmáli, ale já se bavil docela dobře. My s nimi máme totiž nějaké nevyřízené účty kvůli učebnám, no, ale to sem nepatří.
- UDO: Ale já bych teď potřeboval spíš vědět, jestli s tím mám ještě něco dělat. Na změny už nemám moc času.
- PROFESOR: No, já nevím, jak bych to přesně řekl. Ono to není špatné, ale, víte, působí to tak nějak lacině. Ten holocaust je dnes něco jako jednoznačná symbolika. Ono se to odsoudí a úspěch je zaručen. Někteří profesori na to začínají být trochu alergičtí.
- UDO: Ale to by znamenalo napsat úplně novou hru, to je nemožné.
- PROFESOR: A nechcete radši napsat něco o tom Beckettovi? To je taková tutovka. Něco přepíšete z literatury, nějak to okomentujete a je to. To za týden zvládnete. Ani to nemusí být bůhvíjak dokonalé. Diplomek o Beckettovi je tolik, že to oponenti ani moc nečtou. Možná by si ani nevšimli, kdybyste odevzdal nějakou starší.
- UDO: Ale, to přece nejde. To by byl podvod!
- PROFESOR: No, jak myslíte. Ale abyste se pak nedivil, kdyby to nebylo přijato tak, jak si představujete. Třeba zrovna ten Heidegger se zhroutil, když ho po válce nenechali učit a odmítli ho jmenovat emeritním profesorem.
- UDO: *(úplně zhroucený)* Tak já nevím. Já tu obhajobu posunu asi až na další semestr a vyberu si jiné téma.
- PROFESOR: *(začíná se usmívat)* Nezlobte se, dělal jsem si z vás trochu leg-raci. Ta práce je v pořádku. Takže nashle u zkoušek. *(vyprovodí studenta z kanceláře, posadí se a zhnuseně odhodí diplomku stranou)* Ztracené diplomky. K čertu s nimi!

Na to vejde Mefisto, položí před něj smlouvu, profesor si ji zběžně přečte a podepíše. Tma.

**PROFANE SEDUCTION OF THE LORD OF HEIDEGGER OR WHO
WAS HITLER'S FATHER?**

This play offers a story from recent history, almost the present time (however a fictional one) as well as a serious, even tragic drama attempting to assess the rate of cooperation of the prominent German philosopher M. Heidegger with German war ideology and to suggest an adequate punishment.